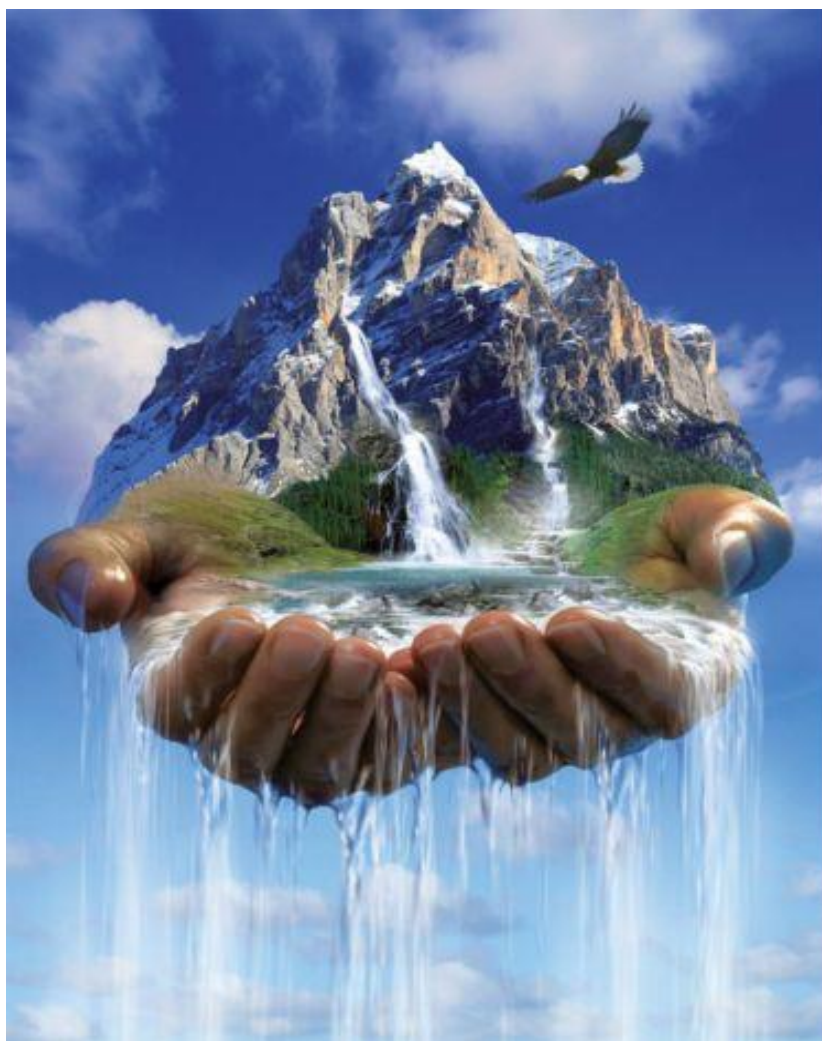

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

13 березня 2024 р

м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
13 березня 2024 р.*

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

**м. Київ
2024**

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: Кондратюк М.В., к.мед.,н. доцент

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2024. – 228 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) висвітлено широкий спектр актуальних питань у галузі гігієни та екології, що включають: стратегії розвитку науково-дослідницької діяльності; профілактику та лікування хронічних захворювань; вплив довкілля на здоров'я людини; епідеміологію та інфекційні захворювання; психологічні та соціальні аспекти здоров'я; охорону здоров'я в умовах воєнного стану, що підкреслює мультидисциплінарний підхід до розробки стратегій зміцнення здоров'я населення та покращення стану навколишнього середовища в розрізі розвитку єдиного здоров'я й програми лабораторного лідерства.

УДК _613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове*

*Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські
тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

КУЧИН ЮРІЙ ЛЕОНІДОВИЧ – ректор закладу вищої освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, член-кор. НАМН України, доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України.

Спів голова:

НАУМЕНКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ – перший проректор з науково–педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця, член-кор. НАМН України, доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України.

ЗЕМСКОВ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ імені О.О. Богомольця, доктор медичних наук, професор.

ОМЕЛЬЧУК СЕРГІЙ ТИХОНОВИЧ – директор Інституту гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, член-кор. НАМН України, професор, доктор медичних наук, Заслужений діяч науки і техніки України.

Заступники голови організаційного комітету

ШИРОБОКОВ ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ – завідувач кафедри мікробіології та паразитології з основами імунології НМУ імені О.О. Богомольця, академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України

ЯВОРОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ – завідувач кафедри гігієни, безпеки праці та професійного здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця, академік НАМН України, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

БАРДОВ ВАСИЛЬ ГАВРИЛОВИЧ – завідувач кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, член–кор. НАМН України, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

ГРИНЗОВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ МИХАЙЛОВИЧ – завідувач кафедри медицини надзвичайних ситуацій та тактичної медицини НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Члени оргкомітету:

ТИТИКАЛО ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ – проректор з економічних питань, доктор економічних наук, доцент

QUINN JOHN MICHAEL V. – Charles University, Prague, Institute of Hygiene and Epidemiology, Prague Center for Global Health

ПАЛАМАР БОРИС ІВАНОВИЧ – директор навчально-наукового інституту громадського здоров'я та профілактичної медицини доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України.

АНТОНЕНКО АННА МИКОЛАЇВНА – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

БАБІЄНКО ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ – завідувач кафедри гігієни та медичної екології Одеського національного медичного університету, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Народний художник України.

ВАВРІНЕВИЧ ОЛЕНА ПЕТРІВНА – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н. професор.

ВЕЛИКА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА – завідувач кафедри гігієни харчування та нутріціології НМУ імені О.О. Богомольця, к.мед.н., доцент.

ГАРКАВИЙ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ – завідувач кафедри комунальної гігієни та екології людини з курсом вікової гігієни НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ГОЛОВЕНЕЦ КАТЕРИНА ВІТАЛІЇВНА – керівник відділу реєстрації та розвитку продуктів ТОВ «АДАМА Україна».

ГРУЗЄВА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА – завідувач кафедри громадського здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ПЕТРУСЕВИЧ ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА – завідувач кафедри епідеміології та доказової медицини НМУ імені О.О. Богомольця, к.мед.н., доцент.

КОРШУН МАРІЯ МИХАЙЛІВНА – професор кафедри комунальної гігієни та екології людини з курсом вікової гігієни НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ПЕЛЬО ІГОР МИХАЙЛОВИЧ – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н. професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

СЕРГЕТА ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ – завідувач кафедри загальної гігієни та екології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, д.мед.н., професор.

ШПАК БОГДАН ІВАНОВИЧ – начальник підрозділу реєстрації та регулювання «СИНГЕНТА Кроп Протекшин АГ», Швейцарія

***Шановні колеги, учасники та гості конференції з міжнародною участю
«Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини»!***

Сьогодні перед галуззю охорони здоров'я постали нові виклики та завдання. Те, що працювало колись, не працює сьогодні. Після серйозного випробування ковідом, ми виставляємо інші пріоритети у галузі епідеміології та профілактичної медицини. А жахливі наслідки війни виводять на інший рівень питання функціонування системи громадського здоров'я загалом. Зруйновані та пошкоджені медичні заклади, обмежений доступ до медичних послуг для цивільного населення на тимчасово окупованих територіях, відсутність чистої води, інфекційні захворювання – все це несе небезпеку українцям.

Умови, в яких опинилася Україна, вимагають від нас рішучої та ефективної підтримки держави на всіх фронтах. Тож галузь охорони здоров'я має бути міцною, гнучкою, оперативно відповідати на виклики сьогодення.

Як ректор Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, особливо пишаюся досягненнями наших колег та їхнім вкладом у розвиток галузі. Однією із дієвих структур став Інститут гігієни та екології нашого Університету, що постійно впроваджує у своїй діяльності інноваційні технології, досліджує особливо важливі теми, зокрема, екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини, загрози, які можуть становити ризик для санітарно-епідемічного благополуччя населення.

По-новому зараз закладаються правові, організаційні, економічні та соціальні засади функціонування системи громадського здоров'я, реформування і розвиток якої дозволить інтегрувати її у європейську мережу, аби забезпечити збереження здоров'я населення та якісних умов життя. Тому серед актуальних задач і викликів виникла необхідність освоєння нових напрямків у діяльності Інституту гігієни та екології НМУ.

Так, НМУ імені О.О. Богомольця є не лише потужною навчальною базою, де вже майже 200 років формується медична еліта країни, а й потужною едукативною платформою, яка дозволяє підіймати на поверхню надважливі проблеми галузі. І саме таким майданчиком є дана конференція, на якій ви шукатимете алгоритми вирішення гострих екологічних, гігієнічних, клінічних, медико-психологічних і міжсекторальних питань щодо зміцнення здоров'я населення, запобігання хворобам, покращення якості та збільшення тривалості життя, регулювання суспільних відносин у сфері громадського здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення. Особливо це важливо в контексті повномасштабної війни. І не менш важливими будуть ці питання у боротьбі з наслідками війни.

Бажаю продуктивної комунікації і плідних результатів наукового пошуку!

З повагою –

Ректор закладу вищої освіти

Національного медичного

університету імені О.О. Богомольця,

член-кор. НАМН України, доктор медичних наук,

професор, Заслужений лікар України

Юрій КУЧИН

АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА УМОВ ВИНИКНЕННЯ СПАЛАХІВ ГОСТРИХ КИШКОВИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ХАРЧОВИХ ОТРУСЬ В 2023 РОЦІ ТА ВЖИТІ ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ <i>Акберов А., Романко Г.М.</i>	32
АЛІМЕНТАРНА КОРЕКЦІЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА НАСЛІДКІВ ДІЇ СТРЕСОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА ВАГІТНИХ В ПЕРІОД ВІЙНИ <i>Аністратенко Т.І., Велика Н.В., Шавро А.С., Шалівська Ю.С., Козубенко С.Р., Цегельний В.Р., Завальна І.Д., Стомахіна О.О., Фоменко Ю.А.</i>	33
ВПЛИВ БІОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ КОМФОРТ ТА ВІДЧУТТЯ ЩАСТЯ <i>Аністратенко Т.І., Галайба В.В., Гуцал К.А., Сімкіна Н.В., Храпа М.І., Швидка А.В.</i>	35
ЩОДО ПОШИРЕНOSTІ ХАРЧОВИХ ОТРУСЬ, ВИКЛИКАНИХ ЗБУДНИКОМ БОТУЛІЗМУ, СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>Анташян А.А., Степанова Л.В., Дорошенко Т.С., Варецька О.Ю., Сойнікова А.В., Максименко Ю.А.</i>	37
ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІТИЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАЛИШКОВИХ КІЛЬКОСТЕЙ ІМІДАКЛОПРИДУ В ЦУКРОВОМУ БУРЯКУ <i>Антонюк К.П., Коршун О.М.</i>	38
ДОСТУП ДО БЕЗПЕЧНОЇ ПИТНОЇ ВОДИ НА СЕЛІ: АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ <i>Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В.</i>	40
ЕФЕКТИВНІСТЬ СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ ЗНЕЗАРАЖЕННЯ ВОДИ ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ <i>Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В.</i>	41
ХЛОРУВАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ В ДОМОГОСПОДАРСТВАХ <i>Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В.</i>	42
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПЛАНУВАННЯ БЕЗПЕКИ ВОДОПОСТАЧАННЯ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ <i>Бабієнко В.В., Мокієнко А.В., Валькевич Д.В.</i>	44
МЕДИКО-САНІТАРНІ АСПЕКТИ НОРМУВАННЯ ЛЯМБДА-ЦИГАЛОТРИНУ В ПШЕНИЦІ <i>Багацька О.М., Медведєв В.І., Михайлов В.С., Бабій Л.Ю., Шабалков Д.О.</i>	45
ШЛЯХИ АЛІМЕНТАРНОЇ КОРЕКЦІЇ У ВАГІТНИХ З COVID ІНФЕКЦІЄЮ <i>Балан А.В., Карлова О.О., Кузьмінська О.В.</i>	47
ЗНАЧЕННЯ БІОПЛІВКОУТВОРЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВИЖИВАННЯ PSEUDOMONAS AERUGINOSA ЗА ВПЛИВУ НЕСПРИЯТЛИВИХ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА <i>Балко О.Б., Балко О.І., Войцеховський В.Г., Авдєєва Л.В.</i>	48

Таким чином, усвідомлення очевидної необхідності знезараження води вимагає його правильного, послідовного та постійного використання, яке за реальними оцінками знаходиться на низькому рівні. Залежність від індивідуального прийняття, рівня обізнаності, інтелектуальних, культурних та ментальних чинників обумовлює негативний вплив на ефективність децентралізованого водопостачання у порівнянні із централізованим у країнах із низьким та середнім рівнем доходів. Успіх впровадження технології знезараження води залежить від попереднього вивчення конструктивних особливостей системи водопостачання.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПЛАНУВАННЯ БЕЗПЕКИ ВОДОПОСТАЧАННЯ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

¹Бабієнко В.В., ²Мокієнко А.В., ¹Валькевич Д.В.

¹Одеський національний медичний університет

²Національний університет «Острозька академія»

Відомо, що політичні та регуляторні інструменти є критично важливими рушійними силами для впровадження планів безпеки питної води (WSP) ВООЗ (WHO, 2017a). У дослідженні Н. van den Berg et al. (2023) розроблено інтегрований підхід до планування безпеки водопостачання та санітарії (iWSSP) разом із керівництвом та навчальним матеріалом для практичного застосування цього нового підходу. Зазначено позитивність міждисциплінарності та залучення багатьох зацікавлених сторін для оцінки всього циклу водопостачання, включаючи постачання питної води та санітарію. Показано, що відсутність співпраці між різними зацікавленими сторонами може бути перешкодою для впровадження iWSSP. Завдяки присутності різноманітних зацікавлених сторін у командах iWSSP спостерігалось покращення зв'язку та співпраці між часто відокремленими сферами питної води та санітарії, що також є перевагою впровадження WSP.

Інтегрований підхід був апробований у трьох невеликих системах у сільській місцевості Сербії. Мета полягала у підвищенні рівня знань і розумінні систем питного водопостачання та санітарії серед персоналу. Раніше описано, що впровадження WSP сприяло кращому розумінню постачання питної води. Інтегруючи планування безпеки питної води та санітарії, можна досягти покращеної безпеки за рахунок кращого розуміння обох систем, того, як вони взаємопов'язані та як вони можуть впливати одна на одну.

Виявлено складність інтегрування постачання питної води та каналізації, оскільки системами керують по-різному. Спостерігається відсутність комплексної та інтегрованої оцінки питного водопостачання та водовідведення на пілотних ділянках. Це було спричинено існуючою організацією систем у комунальних підприємствах, у яких роботи з питної води та водовідведення розділені. Більше того, у деяких сільських районах системами громадського питного водопостачання управляє не комунальне підприємство, а місцеві громади, і ніхто не несе відповідальності за функціонування каналізації на місці. На пілотних об'єктах було недостатньо інформації про санітарію та

спостерігалось менше заходів, пов'язаних із санітарією. В одній із громад (Соколовиці) впровадження іWSSP було складним через відсутність повноважень для інспектування систем санітарії на місці для спостереження за системою та виявлення небезпек і небезпечних подій. У цьому дослідженні автори не оцінювали вплив на якість води, санітарні практики та управління, що доцільно зробити у майбутньому.

У Сербії зміна клімату була визначена як суттєва загроза для безпечності питної води, враховуючи високу частоту повеней за останні 15 років і кількість постраждалих річкових басейнів. Невеликі системи питного водопостачання в сільській місцевості особливо вразливі до зміни клімату. Оскільки ці джерела часто залежать від одного джерела води, вони чутливі до проливних дощів, повеней або засух. Включення цього фактору ризику в іWSSP є необхідним для створення стійкості до зміни клімату. Це передбачає вільний доступ до кліматичної інформації. У цьому дослідженні повторне використання очищених стічних вод не було враховано, оскільки це не застосовувалося на пілотних ділянках. Однак, коли дефіцит води зростає через зміну клімату або урбанізацію, можна розглянути повторне використання води.

Перед розширенням впровадження іWSSP у Сербії рекомендується переглянути та оновити шаблони на основі відгуків та досвіду цього пілотного проекту. Рекомендується, щоб шаблони були специфічними для малих систем. Вони також повинні залишатися достатньо гнучкими, щоб дозволити інтеграцію таких ресурсів, як фотографії, таблиці та письмовий текст. Шаблони мають бути узагальненими, що дозволить краще вирішувати проблеми малих систем сільського водопостачання.

МЕДИКО-САНІТАРНІ АСПЕКТИ НОРМУВАННЯ ЛЯМБДА-ЦИГАЛОТРИНУ В ПШЕНИЦІ

Багацька О.М., Медведєв В.І., Михайлов В.С., Бабій Л.Ю., Шабалков Д.О.

Державне підприємство «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя Міністерства охорони здоров'я України», м. Київ, Україна

Висока ефективність лямбда-цигалотрину проти шкідників обумовлює його широке застосування у сільському господарстві всього світу. У середньому на поля України за період 2018-2020 роки внесено 80,2 тис. кг лямбда-цигалотрину/рік. Проте лямбда-цигалотрин за гострою токсичністю належить до першого класу небезпечності відповідно до ДСанПіН 8.8.1.002-98, має нейротоксичні властивості та є ендокринним дизраптором.

Безпечність застосування засобів захисту рослин (ЗЗР) на основі лямбда-цигалотрину забезпечується дотриманням встановлених медико-санітарних нормативів. Максимально допустимий рівень (МДР) діючої речовини обумовлює безпечний рівень надходження її в організм людини з харчовими продуктами. До 2021 року МДР лямбда-цигалотрину в зерні хлібних злаків становив – 0,01 мг/кг.